

Brüssel, 7. veebruar 2024
(OR. en)

6291/24
ADD 6

CLIMA 56
ENV 141
ENER 57
TRANS 50
AGRI 78
ECOFIN 148
COMPET 140
IND 63
MI 136
IA 42

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	7. veebruar 2024
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2024) 64 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumendile: KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Meie tuleviku kindlustamine Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni 2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2024) 64 final.

Lisatud: SWD(2024) 64 final

Strasbourg, 6.2.2024
SWD(2024) 64 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Meie tuleviku kindlustamine
Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni
2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna

{COM(2024) 63 final} - {SEC(2024) 64 final} - {SWD(2024) 63 final}

Mõju hindamise aruande kommenteeritud kokkuvõte

Selleks et hoida globaalne soojenemine Pariisi kokkuleppes seatud eesmärgi 1,5 °C piires, tuleks kogu maailmas jõuda 2050. aastate alguseks kasvuhoonegaaside nullnetoheiteni. Järelejäänud ülemaailmne CO₂ eelarve ⁽¹⁾ kahaneb väga kiiresti, mis suurendab ohtu, et kliimasüsteemis jõutakse murdepunktideni, kust ei ole tagasiteed ning millel on teadmata ja potentsiaalselt katastroofilised tagajärjed inimestele ja ökosüsteemidele. Väga oluline on kiirendada meetmete võtmist, et neid tagajärgi vältida.

Euroopa kliimamääruse kohaselt peab komisjon kuue kuu jooksul pärast Pariisi kokkuleppe kohast ülemaailmset kokkuvõtet esitama kogu ELi hõlmava 2040. aasta kliimaeesmärgi kohta seadusandliku ettepaneku, nagu on kohane. Ülemaailmse kokkuvõtte tegemine viidi lõpule ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsil 2023. aasta detsembris. Selle mõjuhinnanguga hõlmatud algatuse eesmärk on rakendada Euroopa kliimamäärust, millega sätestati liidu õiguses ELi kohustus saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja ELi 2030. aasta kliimaeesmärk vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega.

2040. aasta eesmärk on ka aluseks ELi tulevasele 2030. aasta järgsele riiklikult kindlaksmääratud panusele, mille kõik Pariisi kokkuleppe osalised peavad esitama ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile 2025. aastaks (vastavalt kokkuleppe artikli 4 lõikele 9). 2040. aasta kliimaeesmärgiga seatakse kogu ELi kasvuhoonegaaside netoheite vähendamise tempo aastateks 2030–2050, et saada 2050. aastaks tõhusal ja õiglasel viisil kliimanetraalseks.

Mõjuhinnang põhineb üldsuse ja sidusrühmadega peetud konsultatsioonidel, energiasüsteemile, maasektorile, muu kui CO₂ heitele ja majandusele avalduva mõju põhjalikul analüüsil ning komisjoni talitustevahelise töörühma kaudu asjaomaste peadirektoraatidega toimunud teabevahetusel.

Selles vaadeldakse algselt viit 2040. aasta eesmärgi varianti, et kaaluda kõiki võimalikke kasvuhoonegaaside netoheite tasemeid. Hindamise varases etapis jäädakse kolme võimaliku variandi juurde ning kõigi nende puhul hinnatakse üksikasjalikult sektorite kaupa meetmeid, mida tuleb võtta, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus. Variantide kohaselt oleks 2040. aasta eesmärk vähendada heidet

- kuni 80 % (1. variant) kooskõlas kliimamääruses (artikkel 8) osutatud kasvuhoonegaaside netoheite vähendamise lineaarse trajektooriga aastatel 2030–2050;
- kaks varianti, mis on kooskõlas teaduslike stsenaariumide vahemikega, mis võimaldavad saavutada Pariisi kokkuleppe kohase eesmärgi hoida temperatuuri tõus 1,5 °C piires:
 - o vähemalt 85 % (2. variant), mis vastab heite vähendamise vahemikule 85–90 %;
 - o vähemalt 90 % (3. variant), mis vastab heite vähendamise vahemikule 90–95 %.

⁽¹⁾ IPCC. Hinnanguline kumulatiivne üleilmne inimtekkeline CO₂ netoheide alates konkreetsest alguskuupäevast kuni ajani, mil saavutatakse inimtekkelise CO₂ heite nullnetotase, mille tulemusena piiratakse globaalset soojenemist teatava tasemeni.

2. variant kajastab kogu kasvuhoonegaaside netoheidet, milleni jõutaks praeguse poliitikaraamistikuga jätkamise korral, ning seega on see eesmärgi lähtetase.

Mõjuhindangus võrreldakse neid kolme varianti lähtuvalt sellest, kui hästi need aitavad

- saavutada 2050. aastaks ELis kasvuhoonegaaside nullnetoheite;
- minimeerida ELi osa kliimamuutustes;
- tagada õiglase ülemineku;
- säilitada ELi majanduse pikaajalist konkurentsivõimet;
- edendada üleminekuks vajalike tehnoloogiate kasutuselevõttu;
- tagada varustuskindluse ja ELi strateegilise autonoomia ning
- täita laiemaid ELi keskkonnapoliitika eesmärke.

Analüüsis käsitletakse kõiki sektoreid, mis on olulised selleks, et EL jõuaks 2050. aastaks kliimaneutraalsuse eesmärgini. See põhineb rohelise kokkuleppe alusel vastu võetud õigusaktidel ja kavas „REPowerEU“ energiakriisi lahendamiseks kindlaksmääratud meetmetel.

Algatusega ei pakuta välja ega hinnata 2030. aasta järgset energia- ja kliimapoliitika raamistikku. See tulevane raamistik töötatakse välja ja seda hinnatakse lähiaastatel, et saavutada 2040. aasta eesmärk.

Variantide peamine erinevus on ülemineku tempo. 3. variant on ELis 2050. aastaks kliimaneutraalsuseni jõudmisel kõige tulemuslikum ning selle puhul vähendatakse kasvuhoonegaaside netoheidet ulatuslikumalt enne 2040. aastat. Seega tuleb selle variandi korral võtta pärast 2040. aastat vähem lisameetmeid, et saavutada 2050. aastaks nullnetoheide.

3. variandiga kaasneb väikseim ELi kasvuhoonegaaside kumulatiivne heide (kasvuhoonegaaside eelarve), mistõttu on see parim variant, mis aitab ELil piirata kliimamuutusi ja anda ELi partneritele kogu maailmas kõige usaldusväärsema tõuke kliimameetmete võtmise kiirendamiseks. Kuna kõnealune eesmärgi variant soodustab varajaste meetmete võtmist, peaks see avaldama suurimat mõju üleilmse heite vähendamisele ja selle väljavaate suurendamisele, et 1,5 °C soojenemine jääb saavutatavaks, mis võimaldaks piirata häirivat mõju kõigi riikide majandusele, sealhulgas pöördumatute kliima murdepunktideni jõudmise ohtu.

Eesmärgi võimalikud variandid erinevad üksteisest selgelt selle poolest, milline on uudse tehnoloogia tähtsus. 3. variandi puhul võetaks vähesed CO₂ heitega tehnoloogialahendused (näiteks vesiniku tootmine elektrolüüsi teel, CO₂ kogumine ja tööstuslik eemaldamine) aastatel 2031–2040 kasutusele kiiremini kui 2. variandi puhul. 1. variant lükkab nende tehnoloogialahenduste kasutuselevõtu suures osas edasi viimasesse kümnendisse (2041–2050).

3. variandi puhul on ajavahemikul 2031–2040 iga-aastane investeerimisvajadus suurem kui 1. ja 2. variandi korral ning seejärel ajavahemikul 2041–2050 suhteliselt väiksem. Nende erinevused energiasüsteemi kogukulu, SKP ja ülemaailmse ekspordi turuosaga seotud konkurentsivõime osas on väga väikesed, samas kui 3. variant toob suurimat kasu energiasõltumatuse vallas ja pakub paremat kaitset fossiilkütuste hinnašokkide eest, millega tugevdatakse ELi strateegilist autonoomiat. Kõik võimalikud eesmärgid parandavad oluliselt õhu kvaliteeti ja suurendavad sellega seotud kasu tervisele ning piiravad samas keskkonnamõju.

Üldiselt on 3. variant tõhusam, kuna selle puhaskasu seoses kliimamuutuste ja õhusaaste vältimisega on suurem kui kliimamuutuste leevendamiseks vajalikud lisakulud.

3. variandi puhul tuleb vähem ambitsioonikate variantidega võrreldes pöörata suuremat tähelepanu õiglasele üleminekule ja võtta rohkem meetmeid selle tagamiseks, kuna üleminek on mõnevõrra kiirem. Leibkondade kulude kasv võrreldes lähtetasemeks oleva 2. variandiga on siiski väike ning mõjuhinnangus ei ole võetud arvesse poliitika- ega ümberjaotavaid meetmeid, mida võidakse sotsiaalse mõju leevendamiseks välja töötada.

Analüüsist nähtub, et muutused nõudluse poolel, näiteks toitumise, ringluse ja liikuvusega seotud käitumismuutused (vastavalt programmi LIFE analüüsile), saavad täiendada üleminekut pakkumise poolel (nagu on näidatud põhistsenaariumides) ja vähendada 2040. aasta eesmärgi saavutamiseks ühiskonnale kaasnevaid kulusid: vähenevad energiasüsteemi kulud, (uuenduslikku) tehnoloogiasse investeerimise vajadused ja keskkonnariskid (nt seoses suurema nõudlusega bioenergia järele).

Avalikus konsultatsioonis osalenud sidusrühmade vastustest nähtub, et nad on teadlikud käsitletud probleemidest ja toetavad selgelt võimalikke 2040. aasta eesmärgi kooskõlas mõjuhinnangus analüüsitud variantidega. Eesmärgi seadmine 90 %-le või kõrgemale leidis suurt poolehoidu üksikisikute (46 %) ja kodanikuühiskonna organisatsioonide (63 %) seas. Enamik ettevõtjaid (39 %) pooldas 80 % ületavat eesmärki: 80–90 % vähendamist eelistas 23 % vastanutest ja rohkem kui 90 % vähendamist soosis 16 % vastanutest. 75–80 % eesmärki toetati vähem (29 %). Teadusasutused jagunesid 80–90 % ja 90 % ületava eesmärgi vahel (kumbagi pooldas 35 %).

Seetõttu jõuti mõjuhinnangus järeldusele, et eelistatud on 3. variant, milleks on eesmärk vähendada ELi kasvuhoonegaaside netoheidet 2040. aastaks 90–95 %. See on kooskõlas kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu nõuannetega. Nimetatud variant tagab parima tasakaalu kahe aspekti vahel: ühelt poolt kliimaeesmärgid ja õiglane osa ülemaailmses CO₂ eelarves, pidades silmas Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärkide saavutamist, ning teiselt poolt rahaline ja tehnoloogiline teostatavus.

3. variandiga saadav kasu kaalub üles piiratud erinevused lähtetasemeks võetud 2. variandi ja 1. variandiga, mis puudutab õiglast üleminekut, konkurentsivõimet ning võimalikke keskkonnavalasid järeleandmisi või kriitiliste toorainete tarnimist. Need on kompromissid, mida saab käsitleda ja leevendada tulevases kliima- ja energiaraamistikus ning üldises tugiraamistikus.

Üleminek aitab ELi kaitsta geopoliitilistest sündmustest ja üleilmsest killustatusest tulenevate šokkide eest, eelkõige kuna see vähendab sõltuvust fossiilkütustest ja parandab energiavarustuskindlust. Kriitilise tähtsusega toorainete tarnekindlust tuleb jälgida ja sel eesmärgil ennetavalt samme astuda. Oluline on juhtida üleminekut tulemuslikult, et tagada taskukohasus leibkondadele ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime.